SUPIN ŞI PARTICIPIU TRECUT ÎN MORFOLOGIA ISTORICĂ A LIMBII ROMÂNE

MARTIN MAIDEN
Research Centre for Romance Linguistics, Universitatea din Oxford

În limba latină fiecare verb dispunea de două teme, una asociată aspectului imperfectiv, iar cealaltă aspectului perfectiv. Lingvistul canadian Mark Aronoff, în cartea *Morphology By Itself* din 1994, vorbeşte despre existenţa unei a treia teme, pe care o numeşte „third stem". Aceasta din urmă este diferită de celelalte teme şi implică un raport asimetric, total arbitrar din punct de vedere semantic, între formă si funcţie. În vreme ce tema imperfectivă corespunde unei funcţii gramaticale imperfective, iar tema perfectivă are o funcţie perfectivă, acest „third stem" întruneşte, sub o formă identică, o multitudine de funcţii eterogene, care cuprind nu numai categorii din gramatica flexionară, ci şi elemente din gramatica derivaţională. Este vorba de un *amestec* de funcţii (sistematic, dar în acelaşi timp şi sincronic incoerent) legate de una şi aceeaşi formă. Acest „third stem" este unul dintre exemplele cel mai bine cunoscute a ceea ce Aronoff numeşte un „morfom", o funcţie, mereu sistematică în gramatică, care leagă o formă unică, pe de o parte, de un ansamblu de funcţii gramaticale eterogene, pe de alta.

1. Un exemplu „clasic" al unui morfom (Aronoff 1994). Aşa-zisul „third stem"

Temă imperfectivă	scribere	tondere	emere	iacere	ponere	facere
Temă perfectivă	scripsisse	totondisse	ēmisse	iecisse	posuisse	fecisse
„**third stem**"						
Participial trecut	scriptus	tonsus	emptus	iactus	positus	factus
Supin	scriptum	tonsum	emptum	iactum	positum	factum
Participial viitor	scripturus	tonsurus	empturus	iacturus	positurus	facturus
deriv. deziderativă			empturio			
deriv. intensivă				Iacto		
deriv. iterativă	scriptito	tonsito		iactito		
deriv. nom. -or-	scriptor	tonsor	emptor		positor	factor
deriv. adj. -ori-	scriptorius	tonsorius				
deriv. nom. -ur-	scriptura	tonsura		iactura	positura	factura
deriv. nom. -io(n)-	scriptio	tonsio	emptio	iactio	positio	factio

„[Un morfom] is neither morphosyntactic nor morphophonological but rather purely morphological — morphology by itself. Let us call the level of such purely morphological functions *morphomic* and the functions themselves *morphomes*." Aronoff (1994: 24f.)

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

Nu intru în acest scurt studiu în detalii în privinţa originilor acestui morfom în istoria limbii latine, dar ceea ce pot să fac este să menţionez că morfomul pare a fi rezultatul, întâmplător din punct de vedere istoric, al unor schimbări fonologice şi semantice destul de banale.

Ceea ce lipseşte însă din analiza sincronică întreprinsă de Aronoff este o demonstraţie a „realităţii psihologice" a acestui „morfom" latinesc. În principiu, nu ar fi exclus ca, de exemplu, copiii romani să fi învăţat formele respective pe de rost, fără să conştientizeze generalizarea abstractă asupra căreia ne atrage atenţia Aronoff, adică să fi moştenit, oarecum inconştient, rezultatele unui *état de langue* mai vechi.

Propunerea pe care noi am făcut-o în mai multe ocazii este legată de metoda de cercetare a unui morfom. Aşadar, părerea noastră este că cea mai bună metodă de a cerceta realitatea psihologică a unui presupus morfom de acest tip este să-l studiem nu sincronic, ci din perspectiva desfăşurării lui diacronice. Dacă morfomul se menţine intact şi coerent de la o generaţie la alta şi, mai ales, dacă se creează, analogic, exemple noi de alternanţă după modelul aceluiaşi morfom, este clar că acei copii de care aminteam mai înainte, atunci când ajungeau să îşi înveţe limba, conştientizau realitatea abstractă a morfomului. În plus, credem că perspectiva diacronică ne poate permite să înţelegem de ce există şi mai ales de ce supravieţuiesc diacronic morfomele.

Limba română este varietatea romanică în stare să ofere cele mai bune şanse de a urmări în diacronie cea de-a treia temă latinească. Este adevărat că participiul viitor a dispărut fără să lase urme, în schimb au supravieţuit mai multe categorii verbale care în limba latină conţineau tema cu pricina, adică participiul trecut, supinul şi formele derivate în *-or, -orius şi -ura*.

Pentru moment, ne vom limita la soarta participiului trecut şi a supinului. Vom reveni la istoria formelor derivate mai târziu. Ca şi în alte limbi romanice, aşa-zisul participiu trecut a căpătat o funcţie nouă, astfel încât a apărut o nouă dimensiune funcţională legată de această formă. Pe când în latină acest participiu era un adjectiv verbal rezultativ, folosit şi în perifrazele verbale pasive perfective (amatus sum = *fui iubit*), în limbile romanice acesta devine element constitutiv al oricărei construcţii pasive şi este folosit în perifrazele perfective de tipul *am făcut, am tras, am mers, am copt, am fost* ş.a.m.d. Ceea ce ar fi de aşteptat, dar nu se observă aproape niciodată în limbile romanice (cu câteva excepţii, foarte interesante, în limba portugheză), este că aceste două funcţii diferite – născute la origine din folosirea participiului trecut ca adjectiv predicativ rezultativ – să capete o diferenţă formală între cele două funcţii. Aş vrea să subliniez că participiul trecut din limba română a avut o istorie plină de neprevăzut, în sensul că a fost supus unui număr important de schimbări şi transformări morfologice şi fonologice. Însă acestea n-au produs niciodată nici cea mai mică diferenţiere formală între valoarea pasivă şi cea perfectivă a participiului. Dacă româna trece de la un participiu trecut ca *fapt* la *făcut*, trecerea este egală, se produce mereu *pari passu*, atât pentru pasiv, cât şi pentru perfect. Nu există graiuri în care să se spună, de pildă, *este fapt/am făcut*. Dacă în anumite graiuri din Ardeal există o tendinţă sporadică de a anticipa accentul pe rădăcină, ca de exemplu *văst, vint, şăst, găst, piert* pentru v*ăzut, venit, şezut, găsit, pierdut*, nu observăm nici cel mai mic semn de exploatare a unei asemenea variaţii în scopul de a exprima diferitele funcţii legate de participiu (cum ar fi un *am văst* opus unui *este văzut*, de exemplu).

Terminologia tradiţională din gramatica românească, limba literară, ca şi din cele mai multe graiuri româneşti, cuprinde, alături de participiul trecut, şi supinul. Acesta din urmă se află într-un raport de perfectă identitate cu participiul trecut. Cele două categorii împart de fapt întotdeauna aceeaşi temă, în vreme ce întreaga formă de masculin singular a participiului trecut este perfect identică cu supinul. Acest lucru pare a fi o dovadă, destul de clară, a unei

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

continuităţi formale a latinei, deoarece în latină acuzativul supinului era tot identic cu acuzativul singular masculin. La prima vedere, se pare aşadar că suntem îndreptăţiţi să afirmăm că am descoperit în limba română exact ceea ce căutam: un raport de continuitate formală moştenită din latină şi care se menţine, diacronic, fără sprijinul niciunei identităţi la nivel funcţional. Din punct de vedere formal, ipoteza continuităţii este impecabilă. Este de remarcat în această privinţă că toate schimbările analogice care s-au produs de-a lungul secolelor s-au produs în mod „coerent", atât asupra participiului trecut, cât şi asupra supinului. Coerenţa aceasta se observă până şi în cazuri de „defectivitate", după cum se poate vedea în tabelul 2.

2. „Coerenţa" morfologică diacronică ca dovadă a „realităţii psihologice" a unui morfom

infinitiv	part. trec.	supin	infinitiv	part. trec.	supin
bibere	Ø	Ø	*bea*	*băut*	*băut*
cadere	casum	casum	*cădea*	*căzut*	*căzut*
cantare	cantatum	cantatum	*cânta*	*cântat*	*cântat*
coquere	coctum	coctum	*coace*	*copt*	*copt*
cognoscere	cognotum	cognotum	*cunoaşte*	*cunoscut*	*cunoscut*
conducere	conductum	conductum	*conduce*	*condus*	*condus*
dicere	dictum	dictum	*zice*	*zis*	*zis*
dormire	dormitum	dormitum	*dormi*	*dormit*	*dormit*
elegere	electum	electum	*Allege*	*ales*	*ales*
facere	factum	factum	*face*	*făcut*	*făcut*
feruere	Ø	Ø	*fierbe*	*fiert*	*fiert*
frangere	fractum	fractum	*frânge*	*frânt*	*frânt*
ponere	positum	positum	*pune*	*pus*	*pus*
rumpere	ruptum	ruptum	*rupe*	*rupt*	*rupt*
scire	scitum	scitum	*şti*	*ştiut*	*ştiut*
torquere	tortum	tortum	*toarce*	*tors*	*tors*
trahere	tractum	tractum	*trage*	*tras*	*tras*
traicere	traiectum	traiectum	*trece*	*trecut*	*trecut*
uidere	uisum	uisum	*vedea*	*văzut*	*văzut*
uenire	uentum	uentum	*veni*	*venit*	*venit*

Trebuie însă precizat că părerile sunt împărţite în ceea ce priveşte originea supinului românesc. Teza continuităţii pare să aibă cei mai mulţi aderenţi (cfr. Caragiu-Marioţeanu 1962: 32; Carabulea şi Popescu-Marin 1967), în vreme ce din cealaltă tabără numeroase voci aduc în discuţie gradul de folosire (în declin) al supinului nu numai în latina târzie, ci şi în limba latină clasică, şi faptul că supinul nu s-ar fi păstrat în nicio limbă romanică în afară de română. De asemenea există şi persistă şi opinia (v. Caragiu-Marioţeanu 1962: 33; 1968: 106; Brâncuş 1967) că supinul ar exista numai în graiurile româneşti propriu-zise, cu alte cuvinte că ar fi vorba de o inovaţie recentă, în întregime românească. În ciuda opiniei comune, noi nu suntem convinşi că supinul ar fi lipsit cu desăvârşire din dialectele sud-dunărene. Petar Atanasov, în cartea domniei sale *Meglenoromâna astăzi*, ne atrage atenţia asupra unor urme clare ale supinului în meglenoromână. De asemenea, în aromână există nenumărate exemple de substantive verbale feminine in *-ă* (v. Nevaci 2006: 170-72; 2007: 152), funcţional corespunzătoare supinului românesc, care ar putea să fie, din punct de vedere istoric, chiar

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

supine la origine – mai ales dacă ne amintim că în această limbă şi forma masculină de participiu trecut, cu care supinul este mereu identic, este deseori înlocuită de o formă feminină.

În orice caz, cea mai mare obiecţie este de tip funcţional. Matilda Caragiu-Marioţeanu (1962: 32-37) sublinia că supinul românesc are o gamă de funcţii mult mai largă decât supinul latinesc. De pildă, supinul latinesc nu exista la nominativ şi cel mai des se folosea în expresiile de scop dependente de verbe de mişcare. Supinul românesc, în schimb, după tipologia propusă de Matilda Caragiu-Marioţeanu, funcţionează ca: subiect, atribut în genitiv, atribut prepoziţional, complement direct, complement indirect, complement prepoziţional, complement relaţional şi în construcţiile de tipul „cartea aceasta este greu de citit" (a se vedea tabelul nr. 3). Unele dintre uzurile supinului sunt pe deplin „verbale", pe când altele sunt de-a dreptul „nominale". Spre exemplu, în unele cazuri supinul ia un complement direct, ca orice verb tranzitiv, iar în altele este însoţit de articol sau de desinenţe de genitiv, caracteristici tipice ale substantivelor.

3. Funcţiile gramaticale eterogene ale supinului

a. *A mers la cules struguri*.
b. *S-a apucat de mâncat brânza*.
c. *Culesul strugurilor a început.*
d. *Fumatul poate să ucidă.*
e. *Vremea treieratului a venit*.
f. *maşină de spălat.*
g. *S-a dăruit cântatului.*
h. *Nu-mi vorbi de frecat parchetul!*
i. *Urăsc pârâtul.*
j. *De lucrat, lucrez.*
k. *Cartea asta e foarte greu de citit*.

Potrivit Matildei Caragiu-Marioţeanu, supinul nu s-ar trage din supinul latinesc, ci din participiul trecut românesc, care, la un moment dat, s-ar fi „substantivizat". Explicaţia dată este că tranziţia s-ar datora existenţei unor participii trecute inacuzative („în afara oricărei diateze", ca, de pildă, *mers*), care tocmai pentru că nu pot fi folosite ca adjective sau în construcţii pasive s-ar fi pretat la un uz de natură substantivală. Dar logica rămâne tot una negativă: tot nu se înţelege cum de s-ar fi produs o asemenea tranziţie categorială de la verb la substantiv. Potrivit Adinei Dragomirescu (2012), primele atestări ale supinului arată nu numai că acesta nu se trage de la supinul latinesc, ci că valorile „verbale" ale supinului se dezvoltă mai târziu decât cele „nominale" (vezi şi Pană Dindelegan 2011).

O altă cale de a găsi o explicaţie face apel la efectele contactului lingvistic cu albaneza. Acest contact ar fi „reînviat" supinul muribund din româna veche după modelul albanezei, unde de fapt o singură formă corespunde atât infinitivului, cât şi participiului trecut românesc (cf. Pancratz 1925: 147; Brâncuş 1967; Manzini şi Savoia 2007: 265), în aşa fel încât acolo unde în limbile romanice s-ar folosi infinitivul ca forma verbului substantivat, în albaneză apare o formă care este identică şi cu participiul trecut.

Până la urmă, poate că nu contează atât de mult de unde vine supinul românesc. Contează, în schimb, raportul sincronic şi diacronic dintre funcţiile exprimate de forma numită *participiu trecut*, respectiv *supin*. Pur şi simplu, atât din punct de vedere sincronic, cât şi din punct de vedere diacronic, se pare că este imposibil să reducem toate aceste funcţii la un numitor comun. Se poate aşadar vedea cum o unitate formală corespunde în mod sistematic,

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

dar şi „asimetric”, unei lipse de unităţi semantice. Împărtăşim opinia exprimată în privinţa românei moderne de Corneliu Dimitriu (1999: §§95; 96) şi Elena Soare (tab. 4) care notează că „the Romanian supine has a well differentiated behavior, not [+N] AND [+V], but [+N] OR [+V]. It is not a mixed category […]” şi că „[t]he Participle fills a cell in the verbal system, at a morphological level, and has no categorial features, being categorized by the syntactic context”. ‘Participiul’ ar fi, prin urmare, un „single uncategorized item competing for several syntactic contexts”, un „single morphological element, categorially neutral […] used to build a Noun (the Supine), a Verb (in combination with an Auxiliary, as seen above), or an Adjective”. În viziunea Elenei Soare (2007: 390), „[P]articiples need syntactic supporters – functional elements, i.e. auxiliaries or determiners, in order to receive a category. The (Stative and Resultative) Participle, the verbal ‘Supine’, ‘Supine’ Event Nouns in Romanian are all syntactic realizations of an aronoffian ‘3rd stem’. […] Stems are categorially neutral and accessible to inflection and to derivation”.

Este aceasta încă o dovadă că identitatea formală a participiului cu supinul nu are nimic necesar, că este doar o convenţie morfologică, că anumite funcţii ale participiului se pot exprima în limba română şi prin alte forme morfologice. Funcţia de „substantiv verbal” se poate exprima şi cu aşa-zisul infinitiv lung (de pildă *cântare* şi *cântat*; *culegere* şi *cules*). Cu alte cuvinte, ceea ce într-un grai românesc se exprimă prin supin, în altul se exprimă prin infinitivul lung (cfr. Caragiu-Marioţeanu 1962: 33f.; Donovetsky 2007: 67), iar infinitivul lung din româna comună a fost înlocuit deseori de supin în limba modernă (cfr. Carabulea şi Popescu Marin 1967; Graur 1968: 237s.; Donovetsky 2007: 68s.).

Să mai adăugăm că, oricât de rară ar fi, o diferenţiere între supin şi participiul trecut nu este chiar imposibilă. Verbul *a fi*, al cărui participiu trecut este peste tot *fost*, poate să aibă un supin *fiut* în anumite localităţi din Transilvania şi Maramureş. (A se vedea tabelul 4)

4. Participiul trecut fost şi supinul fiut în unele graiuri din nord vest

a. *Fost-ai la tîrg? De fiut am fost dar n-am cumpărat nimic* (Deda) b. *şerincă de fiut mireasă* (Maramureş) (dar *a fost*) (v. Todoran 1956: 126f.; Marcu 1960: 154; Marin et al. 1998: 104)

Mai trebuie subliniat că nu există nimic în limba română care să împiedice coexistenţa unor forme mai vechi alături de altele mai noi. Este şi cazul participiului trecut. Dar diviziunea muncii dintre formele mai noi şi cele mai vechi nu corespunde niciodată uneia din diferenţele funcţionale dintre supin şi participiul trecut. Adevărul este că formele vechi sunt de obicei adjective sau substantive care au caracteristici semantice idiosincratice faţă de verb. (A se vedea exemplele din tabelul 5).

5. Păstrarea unor forme vechi alături de supin/participiul trecut refăcut, cu distincţii de sens lexical

infinitiv	part. trec./sup. nou	forma mai veche, semantic izolată
bea < bibere	*băut*	*beat* < *'bebetu
drege < dirigere	*dres*	*drept* < directum
face < facere	*făcut*	*fapt*, *faptă* < factum/a
geme < gemere	*gemut*	*geamăt* < gemitum
înţelege < intelligere	*înţeles*	*înţelept* < intellectum

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

muri < mori	*murit*	*mort* < mortuum
naşte < nasci	*născut*	*nat* ‘ins’ < natum
şedea < sedere	*şezut*	*şes* < sessum
sta < stare	*stat* < statum	*stătut*
strânge < stringere	*strâns*	*strâmt* < stri(n)ctum
suna < sonare	*sunat*	*sunet* < sonitum
toarce < torquere	*tors*	*tort* < tortum
trece < traicere	*trecut*	*treaptă* < traiecta
unge < ungere	*uns*	*unt* < unctum
vedea < uidere	*văzut*	*vis* < uisum

6. Destrămarea diacronică a „coerenţei” morfomice în morfologia derivaţională

latina			româna		
part. trec./sup.	suf. -or/-ori	suf. -ura	part. trec. /sup.	suf. *-or*	suf. *–ură*
coctum	coctor	coctura	*copt*	*cuptor*	*coptură*
				cocător	
sutum	sutor	sutura	*cusut*	*cusător*	*cusătură*
destructum	destructor		*distrus*	*distrugător*	
directum	director		*dres*	*dregător*	
factum	factor	factura	*făcut*	*făcător*	*făptură*
feruere (fără „third stem”)			*fiert*	*fierbător*	*fiertură*
inclusum			*închis*	*închisoare*	
				închizător	
lucratum	lucrator		*lucrat*	*lucrător*	
transmissum	transmissor		*trimis*	*trimiţător*	
mortuum			*murit*	*muritor*	
ninguere (fără „third stem”)			*nins*	*ninsoare*	
rosum	rosor		*ros*	*rozător*	*rosătură*
scitum			*ştiut*	*ştiutor*	
scriptum	scriptor	scriptura	*scris*	*scrisoare*	
				scriitor	*scriitură*
sparsum			*spart*	*spărgător*	
strictum	strictor	strictura	*strâns*	*strânsoare*	*strânsură*
				strâmtoare	
suctum			*supt*	*sugătoare*	*suptură*
				suptor	
tentum			*ţinut*	*ţiitoare*	*ţiitură*
textum	textor	textura	*ţesut*	*ţesător*	*ţesătură*
tonsum	tonsor	tonsura	*tuns*	*tunsoare*	*tunsură*
tractum	tractor		*tras*	*trăgător*	*trăsură*
uenditum	uenditor		*vândut*	*vânzător*	
uisum			*văzut*	*văzător*	
unctum	unctor	unctura	*uns*	*unsoare*	*untură*

În concluzie, putem afirma că radicalul participiului trecut românesc este, pentru a mă exprima cât mai plastic cu putinţă, „şi mai morfomic” decât în alte limbi romanice, deoarece gama de funcţii gramaticale asociate este mult mai extinsă decât în celelalte limbi, iar „asimetria” dintre formă şi funcţii devine cu atât mai frapantă. Dar în ciuda acestei

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

eterogenităţi funcţionale, morfomul se dovedeşte a fi extraordinar de omogen şi „coerent” în diacronie, cu condiţia ca raportul de identitate semantică să se menţină intact în toate contextele unde morfomul apare.

Ideea care reiese din cercetările româneşti este că această coerenţă diacronică a participiului are o motivaţie semiotică: menţinerea diacronică a morfomului este asigurată de identitatea semantică lexicală a referentului. Dacă aceasta din urmă se desface, poate să se desfacă şi unitatea formei.

Revenim la cazul verbului *a fi* care în anumite graiuri, după cum am arătat, are un supin diferit de participiul trecut. Verbul *a fi*, mai mult decât oricare alt verb, este aproape lipsit de conţinut semantic. Sensurile pe care le are sunt multiple şi diferite (existenţă, predicaţie, auxiliaţie). Credem că tocmai „slăbiciunea” semantică a verbului *a fi* va fi permis despărţirea formală a supinului de participiul trecut.

O dovadă cu mult mai puternică a acestei caracteristici o găsim în afara morfologiei „flexionare” propriu-zise, şi anume în morfologia derivaţională. Amintim aici că „third stem”-ul latinesc apărea şi în forme derivaţionale care în latină aveau sufixele *-or* (sau *-orium*) şi *-ura*. Cum se poate observa urmărind tabelul 6, coerenţa diacronică a morfomului latinesc are tendinţa să se destrame abia când se trece de la morfologia flexionară propriu-zisă la ceea derivaţională. Morfologia derivaţională, în schimb, este domeniul idiosincraziilor semantice, şi nu întâmplător în acest domeniu poate să dispară coerenţa morfomului latinesc.

Soarta celei de-a „treia teme” în limba română sugerează că dacă o limbă moşteneşte un raport „asimetric” şi sistematic, într-o temă unică, pe de o parte, şi un ansamblu eterogen de funcţii, pe de alta, raportul se va menţine în diacronie, cu condiţia să corespundă unei unităţi semantice lexicale. Posibilitatea de a distinge formal între funcţiile gramaticale nu este exploatată. Integritatea distributivă a morfomului, oricât de ciudată poate să apară, garantează un raport de *perfectă predictibilitate* între lexem şi paradigma flexionară a acestuia, valabil în toată gramatica. Păstrarea diacronică a integrităţii temei din participiu şi supin este „a doua faţă” a unui principiu binecunoscut în morfologia istorică – anume „universalul lui Humboldt” – şi este exprimată de Theo Vennemann cu formula *one meaning, one form.* Acest principiu se manifestă de obicei ca o „nivelare” a alternanţelor de teme, motivată de unitatea semantică a lexemului. Dar integritatea morfomului, ca în cazul participiului/supinului, dezvăluie un raport uşor diferit între lexem şi paradigma flexionară, pentru care mai potrivită ar fi formula *one meaning, one predictable form.*

BIBLIOGRAFIE

Aronoff, Mark, 1994, *Morphology By Itself*, Cambridge MA, MIT Press.

Atanasov, Petar, 2002, *Meglenoromâna astăzi*, Bucureşti, Editura Academiei

Brâncuş, Grigore, 1967, „O concordanţă gramaticală româno-albaneză: modul supin”, *Limbă şi literatură*, 13, p. 99.

Carabulea, Elena, Magdalena Popescu-Marin, 1967, „Exprimarea numelui de acţiune prin substantive cu formă de infinitiv lung şi de supin”, *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor in limba română*, 4, p. 277-333.

Caragiu-Marioţeanu, Matilda, 1962, „Moduri nepersonale”, *Studii şi cercetări lingvistice*, 1, p. 29-43.

Caragiu-Marioţeanu, Matilda, 1968, *Fono-morfologie aromână*, Bucureşti, Editura Academiei.

Dimitriu, Corneliu, 1999, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iaşi, Institutul European.

Donovetsky, Ohara, 2007, „Forme şi valori ale supinului în graiurile munteneşti actuale”, *Fonetică şi dialectologie*, 24-26, p. 67-73.

Dragomirescu, Adina, 2012, „On the rise of the Latin supine. A parallel with the Romanian supine”. Comunicare ţinută la „Special Romance Linguistics Seminar on Romanian Linguistics“, Oxford, 10 mai 2012.

BDD-V882 © 2012 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)

Graur, Alexandru, 1968, *Tendinţele actuale ale limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
Marcu, Traian, 1960, *Material dialectal I. Glosar dialectal din comuna Deda*, Bucureşti, Editura Academiei.
Marin, Maria, Iulia Mărgărit, Victorela Neagoe, 1998, „Graiurile româneşti din Ucraina şi Republica Moldova", *Fonetică şi dialectologie*, 17, p. 69-155.
Nevaci, Manuela, 2006, *Verbul în aromână. Structură şi valori*, Bucureşti, Editura Academiei.
Nevaci, Manuela, 2007, „Participiul în aromână. Forme şi valori", *Studii şi cercetări lingvistice*, 58, p. 147-154.
Pană Dindelegan, Gabriela, 2011, „Din istoria supinului românesc", în: Rodica Zafiu, Camelia Uşurelu, Helga Bogdan Oprea (eds), *Limba română. Ipostaze ale variaţiei lingvistice*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, p. 119-130.
Pancratz, Arnold, 1925, „Das Partizipium Perfekti Passivi und seine Anwendung im Rumänischen", *Balkan-Archiv*, 1, p. 71-149.
Soare, Elena, 2007, „Romanian Participle: 3 Items with 1 Morphological Unit", în Geert Booij *et al.* (ed.), *On-line Proceedings of the Fifth Mediterranean Morphology Meeting (MMM5*) 2005, University of Bologna, http://mmm.lingue.unibo.it/
Todoran, Romulus, 1960, „Material dialectal II. Graiul din Vîlcele (raionul Turda)", în *Materiale dialectale*, Bucureşti, Editura Academiei, p. 31-126.
Vennemann, Theo, 1978, „Phonetic and conceptual analogy", în Philip Baldi, Ronald Werth (eds), *Readings in Historical Phonology*, Philadelphia, Pennsylvania State University Press.

SUPINE AND PAST PARTICIPLE IN THE MORPHOLOGICAL HISTORY OF ROMANIAN

(*Abstract*)

This study considers the morphological history of the Romanian past participle and supine. While the origins of the latter are problematic, the data provide an excellent example of diachronic morphological coherence, despite the egregious lack of a common function. Cases where such coherence breaks down diachronically suggest that crucial in determining such morphomic identity of form despite heterogeneity of function is lexical semantic identity across the divergent morphosyntactic functions. Where this is absent, coherence may dissolve.

BDD-V882 © 2012 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 3.137.172.68 (2024-04-19 19:44:52 UTC)